

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 222/2025-27

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) a sudcov Petra Molnára a Petra Straku v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa **mesta Námestovo**, Cyrila a Metoda 329/6, Námestovo, IČO 00 314 676, zastúpeného advokátom Mgr. Františkom Baraniakom, M. R. Štefánika 1824/43, Dolný Kubín, proti uzneseniu Okresného súdu Námestovo č. k. 4C/9/2017-559 z 26. júla 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 20. septembra 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) napadnutým uznesením všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd napadnuté uznesenie zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie a priznal mu náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol ako žalovaný v plnom rozsahu úspešný v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 4C/9/2017 o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti. Sťažovateľovi bola priznaná náhrada trov konania v plnom rozsahu v konaní na súde prvej inštancie, ako aj trov odvolacieho a dovolacieho konania.

3. O výške trov konania rozhodol okresný súd prostredníctvom vyššieho súdneho úradníka (ďalej aj „VSÚ“) po prvýkrát uznesením č. k. 4C/9/2017-445 zo 7. januára 2022 tak, že sťažovateľovi priznal náhradu v sume 7 383,89 eur, vychádzajúc z hodnoty nehnuteľnosti na základe znaleckého posudku z 1. februára 2019. O sťažnosti podanej žalobcami, v ktorej namietali najmä nemožnosť oceniť nehnuteľnosť v čase začatia konania (znalecký posudok určoval cenu k obdobiu 2 rokov po začatí súdneho konania), rozhodol sudca okresného súdu uznesením č. k. 4C/9/2017-471 z 19. mája 2022 tak, že sťažnosť ako nedôvodnú zamietol.

4. Žalobcovia podali proti tomuto uzneseniu ústavnú sťažnosť, o ktorej rozhodol ústavný súd nálezom č. k. IV. ÚS 496/2022-23 z 10. januára 2023 tak, že vyslovil porušenie práva sťažovateľov na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a zrušil uznesenie sudcu o sťažnosti z 19. mája 2022 a vrátil vec na ďalšie konanie okresnému súdu so záväzným právnym názorom, že je potrebné opätovne vyhodnotiť, či znalecký posudok môže slúžiť ako podklad na určenie hodnoty sporu s poukazom na to, že určoval cenu k neskoršiemu obdobiu, ako bolo začatie konania. Tiež nariadil posúdiť jednotlivé vymenované úkony právnej služby, či ide o úkony vo veci samej.

5. Po vrátení veci okresný súd konajúci sudcom opätovne rozhodol o sťažnosti žalobcov proti uzneseniu vydanému VSÚ o výške náhrady trov konania napadnutým uznesením tak, že uznesenie vo výroku I v časti výšky náhrady trov konania zmenil a uložil žalobcom povinnosť zaplatiť sťažovateľovi trovy v sume 1 317,05 eur a výrokom II vo zvyšnej časti sťažnosť žalobcov zamietol. Z jeho odôvodnenia vyplýva, že námietku žalobcov týkajúcu sa použitia znaleckého posudku o hodnote sporných nehnuteľností, teda na určenie hodnoty sporu a základu na určenie náhrady trov konania považoval za oprávnenú a vyhodnotil ju v súlade s právnym názorom ústavného súdu. Okresný súd ustálil, že predložený znalecký posudok ohodnotil nehnuteľnosť k 1. februáru 2019, pričom k podaniu žaloby došlo 31. marca 2017, teda neobsahoval ohodnotenie ku dňu začatia poskytovania právnych služieb, preto ho nebolo možné použiť ako podklad na rozhodnutie a bolo potrebné aplikovať § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), ktorý sa aplikuje v situáciách, že hodnotu veci alebo práva nie je možné určiť v peniazoch alebo ju možno zistiť len s nepomernými ťažkosťami. Zároveň považoval úkon predloženia znaleckého posudku za neúčelný a za tento úkon náhradu trov konania nepriznal. Vo zvyšnej časti sťažnosť žalobcov zamietol, pretože uplatnené úkony právnej služby považoval za účelné a vykonané vo veci samej, avšak upravil ich sumy v dôsledku zmeny určenia hodnoty sporu.

II.

Sťažnostná argumentácia

6. Podstatou ústavnej sťažnosti sťažovateľa je namietané porušenie jeho práva na súdnu ochranu a spravodlivý proces, ako aj práva vlastníť majetok, ktoré videl v nesprávnom právnom posúdení veci. Sťažovateľ nesúhlasí s aplikáciou § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky, keďže hodnotu vlastníckeho práva k nehnuteľnosti bolo možné určiť. V tejto súvislosti poukázal na pôvodný znalecký posudok č. 1/2019, ako aj na to, že v reakcii na nález ústavného súdu doplnil svoje vyjadrenie k sťažnosti žalobcov podaním z 23. augusta 2023, ktorým doplnil svoju právnu argumentáciu a predložil nový znalecký posudok č. 45/2023, v ktorom bola určená hodnota nehnuteľnosti ku dňu podania žaloby 23. marca 2017 v sume 49 500 eur, a opätovne predložil VZN mesta Námestovo č. 2/2017, z ktorého tiež vyplývala hodnota spornej nehnuteľnosti. Toto podanie považuje sťažovateľ za účinné, pretože ho uskutočnil v čase prebiehajúceho konania o sťažnosti proti rozhodnutiu VSÚ po vrátení veci ústavným súdom. Napadnutému uzneseniu vyčíta, že ho vôbec neuvádza a neobsahuje ani vysporiadanie sa s tam uvedenou argumentáciou či novým znaleckým posudkom, a preto považuje sťažovateľ napadnuté uznesenie aj za arbitrárne a svojvoľné.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Reálne uplatnenie základného práva na súdnu ochranu predpokladá, že účastníkovi súdneho konania sa súdna ochrana poskytne v zákonom predpokladanej kvalite. Výklad a aplikácia zákonných predpisov zo strany všeobecných súdov musí byť preto v súlade s účelom základného práva na súdnu ochranu, ktorým je poskytnutie materiálnej ochrany zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov konania. Aplikáciou a výkladom týchto ustanovení nemožno obmedziť základné právo na súdnu ochranu v rozpore s jeho podstatou a zmyslom. Súčasťou práva na súdnu ochranu a spravodlivý proces je nepochybné aj rovnosť účastníkov v konaní a rovnosť zbraní.

8. Ústavný súd opakovane judikuje, že považuje rozhodovanie všeobecných súdov o trovách konania za integrálnu súčasť civilného procesu, ktorá je zásadne výsadou všeobecného súdnictva.

9. Ústavný súd rozhodnutia o trovách konania meritórne preskúmava iba celkom výnimočne, a to v prípadoch, ak samotné rozhodnutie všeobecného súdu je takým excesom z požiadaviek kladených na spravodlivý proces alebo ide o také extrémne vybočenie z princípu spravodlivosti, že je spôsobilé zasiahnuť do ústavnoprávnej roviny, a teda i do práv účastníka konania, ktorý podal ústavnú sťažnosť. Inak povedané, problematika náhrady trov konania by mohla dosiahnuť ústavnoprávny rozmer len v prípade extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich toto konanie, k čomu by mohlo dôjsť najmä na základe takej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení právneho predpisu, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle.

10. Tieto zásady týkajúce sa vzťahu ústavného súdu a všeobecných súdov pri ochrane ústavnosti, ktoré možno vyvodiť z doterajšej konštantnej judikatúry ústavného súdu, boli relevantné aj v danej veci. V nadväznosti na uvedené sa ústavný súd zamerlal na odôvodnenie napadnutého uznesenia a skúmal, či jeho obsah poskytuje dostatok dôvodov a argumentov na prijatie záveru o sťažovateľom namietanom neústavnom posúdení veci a arbitrárnosti s presahom do vlastníckych práv.

11. Ústavný súd po preskúmaní obsahu napadnutého uznesenia okresného súdu konštatuje, že jeho právne závery sú v napadnutom rozhodnutí zdôvodnené zrozumiteľným spôsobom a nasledujú záväzný právny názor vyslovený ústavným súdom v skoršom náleze sp. zn. IV. ÚS 496/2022. V tomto náleze ústavný súd v podstate vytkol okresnému súdu, že vzal za podklad na určenie tarifnej hodnoty veci znalecký posudok č. 1/2019, ktorý neurčoval hodnotu nehnuteľnosti v čase začatia poskytovania právnych služieb, ale až s odstupom dvoch rokov. Už vyslovený právny názor na použiteľnosť predmetného znaleckého posudku ústavný súd nemá dôvod meniť a okresný súd ním bol viazaný. Okresný súd sa vo svojom rozhodnutí argumentačne vysporiadal s námietkami sporových strán a uviedol úvahy, z ktorých vychádzal pri posudzovaní účelnosti jednotlivých úkonov, prečo ich hodnotí ako úkony vo veci samej, aj úvahy pri určovaní tarifnej hodnoty veci, preto ústavný súd konštatuje, že z tohto hľadiska jeho rozhodnutie nie je možné považovať za arbitrárne ani svojvoľné.

12. Podstatnou námietkou ústavnej sťažnosti je námietka o nezohľadnení podania sťažovateľa z 23. augusta 2023, ktorého prílohou bol (podľa tvrdení sťažovateľa) nový znalecký posudok určujúci cenu nehnuteľností v čase začatia konania. Uvedená námietka má potenciál indikovať

nenaplnenie garancií obsiahnutých v čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 46 ods. 1 ústavy, preto ju ústavný súd osobitne preskúmal.

13. V úvode ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ ako prílohu svojej ústavnej sťažnosti priložil znalecký posudok č. 45/2023 s počtom strán 20, avšak čitateľná je len úvodná strana s názvom a uvedením, že ide o ocenenie nehnuteľnosti k 23. marcu 2017, jeho obsah sťažovateľ v konaní nepreukázal.

14. Civilný sporový poriadok (ďalej aj „CSP“) v ustanoveniach o konaní o sťažnosti proti uzneseniu vydanému vyšším súdnym úradníkom neupravuje postup všeobecného súdu vo vzťahu k sporovej strane, ktorá nepodala sťažnosť. Z teórie procesného práva aj konštantnej judikatúry ústavného súdu však vyplýva, že je nepochybne súčasťou práva na súdnu ochranu takéhoto účastníka súdneho konania právo na doručenie sťažnosti, oboznámenie sa s jej obsahom a podanie vyjadrenia s prípadným návrhom dôkazov. Tieto procesné oprávnenia sa realizujú na základe výzvy všeobecného súdu s uvedením lehoty, v ktorej je možné vyjadrenie predložiť. V danom prípade okresný súd doručil sťažnosť sťažovateľovi (žalovanému v základnom konaní, pozn.) a ten sa k nej v určenej lehote vyjadril podaním z 3. marca 2022. Po zrušení a vrátení veci ústavným súdom podal sťažovateľ doplnenie tohto vyjadrenia 23. augusta 2023. Napriek tomu, že konkrétna dĺžka a plynutie lehoty na podanie vyjadrenia určené súdom v konaní o sťažnosti ústavnému súdu nie je známe (nevyplyva z ústavnej sťažnosti, pozn.), možno bez pochybností konštatovať, že doplnenie podania z 23. augusta 2023 bolo *prima facie* vykonané po lehote určenej okresným súdom na podanie vyjadrenia k sťažnosti (rozdiel rok a 5 mesiacov).

15. Ustanovenia Civilného sporového poriadku explicitne neurčujú koncentráciu konania vo vzťahu k uplatneniu argumentácie a dôkazov sporovej strany, ktorá nepodala sťažnosť proti rozhodnutiu VSÚ. Ústavný súd je pri výklade záruk základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý proces povinný voliť takú interpretačnú alternatívu, ktorá zohľadňuje obsah a účel tohto práva. A jeho obsah tvorí aj požiadavka rovnosti zbraní účastníkov súdneho procesu a požiadavka materiálnej spravodlivosti, a preto ústavný súd považuje za základ pre svoje ďalšie úvahy § 244 CSP, ktorý zakotvuje koncentračnú zásadu vo vzťahu k podávateľovi sťažnosti. Sťažovateľ teda môže rozsah, v akom napáda uznesenie VSÚ, rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie sťažnosti. Ekvivalentom lehoty na podanie sťažnosti je v prípade protistrany lehota na podanie vyjadrenia k sťažnosti. V záujme zachovania rovnosti zbraní je preto všeobecný súd povinný vytvoriť rovnocenný priestor na uplatnenie procesných práv protistrán. Ak by okresný súd akceptoval doplnenie vyjadrenia o kľúčový argument po prvýkrát uplatnený s odstupom 17 mesiacov a protistrana by mala zákonom upretú možnosť rozširovať svoju sťažnosť po uplynutí lehoty na podanie sťažnosti, došlo by k neakceptovateľnému zvýhodneniu jedného z rovnocenných účastníkov kontradiktórneho sporu.

16. Je potrebné dodať, že námietka neaktuálnosti znaleckého posudku tvorila kľúčový argumentačný základ sťažnosti proti uzneseniu VSÚ. Sťažovateľ teda mal vytvorený dostatočný priestor, aby na ňu reagoval včas vo vyjadrení k sťažnosti z 3. marca 2022. Podľa obsahu tohto podania opísaného v napadnutom uznesení sa sťažovateľ k časovému hľadisku ocenenia nehnuteľnosti nevyjadril. Vyjadrením z 23. augusta 2023 v reakcii na nález ústavného súdu sa touto otázkou sťažovateľ zaoberal po prvý raz, teda po uplynutí lehoty na podanie vyjadrenia k sťažnosti. Okresný súd preto nepochybil, keď na doplňujúce vyjadrenie sťažovateľa z 23. augusta 2023

neprihliadol. Za pochybenie okresného súdu, avšak bez ústavnej relevancie, je možné považovať fakt, že neprihliadnutie na toto podanie v odôvodnení neuviedol.

17. Ústavný súd preto v súhrne konštatuje, že okresný súd ústavne akceptovateľne odôvodnil napadnuté uznesenie a neexistuje ústavne relevantná excesívna súvislosť medzi označenými základnými právami sťažovateľa na jednej strane a napadnutým uznesením okresného súdu na strane druhej, a preto sťažnosť v celom rozsahu odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov ako zjavne neopodstatnenú.

18. Keďže ústavný súd nezistil žiadne pnutie s právom sťažovateľa na spravodlivý proces a súdnu ochranu, od ktorého sťažovateľ odvodzoval neústavný zásah do vlastníckeho práva, je ústavná sťažnosť zjavne neopodstatnená aj v časti namietaného porušenia ochrany vlastníctva.

19. V dôsledku odmietnutia ústavnej sťažnosti v celom rozsahu sa už ústavný súd ostatnými návrhmi obsiahnutými v sťažnosti nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. apríla 2025

Euboš Szigeti
predseda senátu